

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНСТИТУТ ЗООЛОГІЇ ІМ. І. І. ШМАЛЬГАУЗЕНА НАН УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ НАУКОВО-ПРИРОДНИЧИЙ МУЗЕЙ НАН УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ АГРОЕКОЛОГІЇ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ НАН УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЯВОРІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРИРОДНИЙ ПАРК,
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРИРОДНИЙ ПАРК «ПІВНІЧНЕ ПОДІЛЛЯ»
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ «ВИННИЦЬКА АКАДЕМІЯ БЕЗПЕРЕРВНОЇ
ОСВІТИ»
ІНСТИТУТ ПРОБЛЕМ БЕЗПЕКИ АТОМНИХ ЕЛЕКТРОСТАНЦІЙ НАН УКРАЇНИ**

Лісові екосистеми: сучасні проблеми і перспективи досліджень-2022

**Матеріали І Всеукраїнської науково-практичної конференції
(30 травня 2022 року, м. Житомир)**

Житомир – 2022

Лісові екосистеми: сучасні проблеми і перспективи досліджень-2022: Матеріали І Всеукраїнської науково-практичної конференції, (м. Житомир, 30 травня 2022 р.). Житомир: Поліський національний університет, 2022.

УДК 630:581.5

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Скидан О. В.	ректор університету Поліського національного університету, доктор економічних наук, професор (голова)
Романчук Л. Д.	проректор з наукової роботи та інноваційного розвитку Поліського національного університету, доктор сільськогосподарських наук, професор (заступник голови)
Харченко В. О.	директор Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України, доктор біологічних наук, с.н.с.
Ємельянов І. Г.	директор Національного науково-природничого музею НАН України, доктор біологічних наук, професор, академік НАН України, заслужений діяч науки і техніки України
Король Е. М.	кандидат біологічних наук, с.н.с. Національного науково-природничого музею НАН України
Коніщук В. В.	завідувач відділу охорони ландшафтів, збереження біорізноманіття і природозаповідання Інституту агроєкології і природокористування НААН України, доктор біологічних наук
Гойчук А. Ф.	професор кафедри лісівництва Національного університету біоресурсів і природокористування України, доктор сільськогосподарських наук, професор
Скляр В. Г.	завідувач кафедри екології та ботаніки Сумського національного аграрного університету, доктор біологічних наук, професор
Круглов І. С.	завідувач кафедри фізичної географії Львівського національного університету імені Івана Франка, доктор географічних наук, доцент
Старушко І. М.	завідувач редакції міжнародного наукового журналу "Біологічні студії / Studia Biologica" Львівського національного університету імені Івана Франка
Гарбар О. В.	завідувач кафедри екології та географії Житомирського державного університету імені Івана Франка, доктор біологічних наук, професор
Шувар А. М.	в.о. завідувача кафедри агробіотехнологій Західноукраїнського національного університету, доктор сільськогосподарських наук
Біляк М. В.	директор Яворівського національного природного парку, заслужений природоохоронець України
Паньковська Г. П.	начальник науково-дослідного відділу Національного природного парку «Північне Поділля», кандидат сільськогосподарських наук
Мудрак О. В.	завідувач кафедри екології, природничих та математичних наук КЗВО "Вінницька академія безперервної освіти" академік АН ВШО доктор сільськогосподарських наук, професор
Ландін В. П.	завідувач сектору природокористування та реабілітації Інституту проблем безпеки атомних електростанцій НАН України, доктор сільськогосподарських наук, с.н.с.
Вишневський А. В.	декан факультету лісового господарства та екології Поліського національного університету, кандидат сільськогосподарських наук
Андрєєва О. Ю.	заступник декана з наукової роботи, кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри лісівництва, лісових культур та таксації лісу Поліського національного університету
Сірук Ю. В.	завідувач кафедри лісівництва, лісових культур та таксації лісу Поліського національного університету, кандидат сільськогосподарських наук
Мороз В. В.	доцент кафедри лісівництва, лісових культур та таксації лісу Поліського національного університету, кандидат сільськогосподарських наук
Житова О. П.	професор кафедри лісівництва, лісових культур та таксації лісу Поліського національного університету, доктор біологічних наук, професор

Лісові екосистеми: сучасні проблеми і перспективи досліджень-2022: Матеріали І Всеукраїнської науково-практичної конференції, (м. Житомир 30 травня 2022 р.). Житомир: Поліський національний університет, 2022. 44 с.

Рекомендовано до друку рішенням вченої ради факультету лісового господарства та екології Поліського національного університету, протокол № 7 від 25.06.2022 р.

Відповідальний за випуск: к.с.-г.н., Мороз В.В.

За зміст тез відповідальність несуть автори.

Адреса редакційної колегії: 10000, Житомир, вул. Пушкінська, 55, факультет лісового господарства та екології, Поліський національний університет.

E-mail: lis.eco.nauka@gmail.com

© Поліський національний університет, 2022

ЗМІСТ

Басюк В. С., Шевчук Л. М. СМЕРТНІСТЬ ПЛАЗУНІВ ТА АМФІБІЙ НА ДОРОГАХ КОРОСТЕНСЬКОГО РАЙОНУ.....	5
Билина Л. В., Шевчук Л. М. ВИДОВЕ РІЗНОМАНІТТЯ ДВОСТУЛКОВИХ МОЛЮСКІВ РОДИН: UNIONIDAE, PISIDIIDAE (MOLLUSCA: BIVALVIA) У ВОДОЙМАХ ТА ВОДОТОКАХ РІЧКИ СЛУЧ.....	7
Гринюк П. М. ЩОДО ОСІННЬОЇ МІГРАЦІЇ ПТАХІВ У САРНЕНСЬКОМУ РАЙОНІ В 2017 Р.....	9
Ємець О. М. ФАУНА БЕЗХРЕБЕТНИХ ТВАРИН ПОТЕНЦІЙНОГО ЗАПОВІДНОГО ОБ'ЄКТУ «ЛУЖОК» РЕГІОНАЛЬНОГО ЛАНДШАФТНОГО ПАРКУ «СЕЙМСЬКИЙ».....	11
Зінько Ю. В., Мальська М. П., Андрейчук Ю. М., Іваник М. Б. КЛАСТЕРИ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ: АНАЛІЗ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ І ПРОСТОРОВОЇ СТРУКТУРИ.....	13
Кот Т. Ф., Житова О. П., Гуральська С. В., Дубовий А. А. ОСОБЛИВОСТІ МОРФОЛОГІЇ ЧЕРЕПА БОРСУКА ЗВИЧАЙНОГО (MELES MELES).....	15
Кульман С. М., Загурський Й. В. КІНЕТИКА БАГАТОЦИКЛОВОЇ РЕЛАКСАЦІЇ ДЕРЕВИНИ І ДЕРЕВНИХ БІОКОМПОЗИТІВ.....	17
Новак А. А. КЛІМАТИЧНА СКЛАДОВА ВЕДЕННЯ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА У ЗАХІДНОМУ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ.....	20
Паньковська Г. П. ЗАПОВІДНІ ОБ'ЄКТИ НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ «ПІВНІЧНЕ ПОДІЛЛЯ».....	22
Хом'як І. В. ЕКОСОЗОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОЕКТОВАНОГО ГІДРОЛОГІЧНОГО ЗАКАЗНИКА «МАЛИНОВИЙ МОХ».....	24
Шелюк Ю. С. ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ЛІСОВОЇ РОСЛИННОСТІ ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПРИРОДНИЧИХ ТА АГРАРНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ...	26
HanYu Jiang THE INFILTRATION OF REGIONAL CULTURE IN PARK LANDSCAPE DESIGN.....	28
Валерко Р. А., Герасимчук Л. О. «ЕКОЗАГРОЗА» ЯК ІНСТРУМЕНТ ФІКСАЦІЇ ЕКОЛОГІЧНИХ ЗЛОЧИНІВ У ЛІСОВОМУ ГОСПОДАРСТВІ.....	30
Вишневецький А. В. ДОСВІД ПРОВЕДЕННЯ РУБОК ДОГЛЯДУ В ДП «БЕРДИЧІВСЬКЕ ЛГ»...	32

Лісові екосистеми: сучасні проблеми і перспективи досліджень-2022: Матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції, (м. Житомир, 30 травня 2022 р.). Житомир: Поліський національний університет, 2022.

Власюк В. П., Доганова О. В., Шмат І. П.

ЗАХОДИ ЩОДО ЗНИЖЕННЯ ЧИННИКА НЕСПОКОЮ У
МИСЛИВСЬКИХ УГІДДЯХ..... 33

Климчук О. О.

ЗНАЧЕННЯ КОНСОРТИВНИХ ЗВ'ЯЗКІВ У ПРИВАБЛЕННІ ПТАХІВ..... 35

Ковтун Т. І.

ЕКОЛОГІЧНА КЛАСИФІКАЦІЯ СОВКОПОДІБНИХ (LEPIDOPTERA:
NOCTUOIDEA) ПРИМІСЬКОЇ ЗОНИ М. ЖИТОМИР..... 37

Мороз В. В., Шувар А. М., Никитюк А. Ю.

ЕНЕРГЕТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ДУБОВИХ ПОЛЕЗАХИСНИХ СМУГ
ПРАВОБЕРЕЖНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ..... 38

Никитюк Ю. А., Карчевський Р. А., Третяк С. В.

ВУГЛЕЦЕПОГЛИНАЛЬНА ТА КИСНЕУТВОРЮВАЛЬНА ЗДАТНІСТЬ
ДУБОВИХ НАСАДЖЕНЬ ДП «ЖИТОМИРСЬКЕ ЛГ»..... 40

Скляр В. Г.

РЕПРОДУКТИВНИЙ ПРОЦЕС ЯК ВИХІДНА УМОВА ЗМІНЮВАНOSTІ
ПОКОЛІНЬ ЛІСОУТВОРЮВАЛЬНИХ ДЕРЕВНИХ ПОРІД..... 42

Турко В. М.

СУЧАСНІ АСПЕКТИ ЛІСОКОРИСТУВАННЯ НА РАДІАКТИВНО
ЗАБРУДНЕНИХ ЛІСОВИХ ТЕРИТОРІЯХ..... 44

УДК 597.6:598.1:502.7

СМЕРТНІСТЬ ПЛАЗУНІВ ТА АМФІБІЙ НА ДОРОГАХ КОРОСТЕНЬСЬКОГО РАЙОНУ

В.С. Басюк, Л.М. Шевчук

Житомирський державний університет імені Івана Франка

Земноводні та рептилії є важливими групами тварин водних і наземних екосистем. До цього ж, це грізні вороги дрібних гризунів, комах і личинок комарів. В свою чергу, вони є джерелом високобілкової їжі для хижаків, які знаходяться вище в харчовому ланцюзі. Амфібії вважаються точними показниками здоров'я навколишнього середовища та якості середовища проживання. Це особливо стосується екосистем струмків, а також водно-болотних екосистем. Шкіра земноводних також сильно васкуляризована, що забезпечує газообмін, і також сприяє занадто швидкому та легкому потраплянню забруднень у кров.

Незважаючи на те, що рептилії та амфібії часто розглядаються разом, скорочення рептилій заслуговує окремого висвітлення та роз'яснення. Відмінності між двома групами суттєві. За останніми даними 41% видів рептилій вважаються такими, що знаходяться під загрозою зникнення, або зникаючими, або в усьому світі повністю вимерлими [2].

Антропогенною діяльністю, яка має найбільшу загрозу земноводним і рептиліям, а також іншим таксонам, споводовано знищення та фрагментацію місць проживання (вирубка лісів, осушення водно-болотних угідь, створення нових сільськогосподарських територій, урбанізація), різноманітні форми забруднення навколишнього середовища, а також посилення експлуатації природних ресурсів. Усі згадані заходи тісно пов'язані з розширенням дорожньої мережі. Дорожні мережі дозволяють швидше та легше перевозити людей і вантажі, але, на жаль, завдають багато негативного впливу на природу. Наприклад, через зіткнення транспортних засобів щорічно гинуть або отримують поранення мільйони тварин. Зазвичай наслідки дорожньої смертності нерівномірно розподілені в часі та просторі. Кількість загиблих тварин не є однаковою між різними видами та сезонами року.

Метою нашої роботи було вивчення випадків загибелі амфібій та плазунів на дорогах в с. Покровське Коростенського району Житомирської області за період квітень – серпень 2021 року. Дослідження смертності плазунів та амфібій на дорогах вкрай необхідне для подальшого аналізу чисельності цих тварин та розробки методів захисту цих незамінних груп водних і наземних екосистем.

Рівень смертності окремих видів земноводних та плазунів суттєво відрізняється та варіює залежно від пори року, місця розташування та обсягу руху. Щодо земноводних, то найбільша кількість загиблих припала на травень, тоді як рептилій на квітень. Виявлено, що майже 60% жертв амфібій, загиблих на дорогах, зникли протягом 24 годин після цієї ситуації. Плазуни, як правило, через більші розміри тіла залишалися на дорозі.

За період дослідження (квітень-серпень 2021 року) в с. Покровське Коростенського району Житомирської області було виявлено до тридцяти особин земноводних і рептилій, які загинули на дорозі, у тому числі 3 види земноводних та 2

Лісові екосистеми: сучасні проблеми і перспективи досліджень-2022: Матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції, (м. Житомир, 30 травня 2022 р.). Житомир: Поліський національний університет, 2022.

види рептилій. Серед земноводних це були: жаба озерна *Pelophylax ridibundus* – 25% від загальної кількості померлих амфібій, кумка червоночерева *Bombina bombina* – 50% та ропуха звичайна *Bufo bufo* – 25%, тоді як серед рептилій найчастіше гинуть екземпляри *Natrix natrix* – 75% від загальної кількості вбитих плазунів, а потім *Vipera berus* – 25%.

Рис. 1. Випадок загибелі амфібій на дорозі (власне фото)

Кумка червоночерева та жаба озерна, є водними видами, що живуть на мілководді, однак вони були вбитими на дорозі. Частково це спостереження пояснюється тим, що їх особини використовують дренажні канали та тимчасові ставки (заповнені дощовою водою) поблизу дороги для свого розселення [1].

Серед причин загибелі рептилій найчастіше зазначається їх велика кількість, а також пошук зелених жаб, яких дуже багато в придорожній зоні. Також показано, що протягом року рептилії мають різні причини, які можуть бути пов'язані з їх присутністю на дорогах. Навесні вони починають шукати партнера для спарювання, тоді як влітку вони менш активні, зосереджують свою діяльність на пошуку їжі та придатних місць для зігрівання та відкладання яєць [2]. Протягом осені їх активність зростає при інтенсивному харчуванні (підготовці до сплячки) і пошуку відповідного місця для сплячки. Кількість загиблих на дорозі тварин та їх смертність, ймовірно, набагато більші, оскільки багато тварин, які постраждали, рідко виявляються на дорозі.

Список використаної літератури:

1. Bancroft B.A, Baker N.J, Blaustein A.R. A meta-analysis of the effects of ultraviolet B radiation and its synergistic interactions with pH, contaminants, and disease on amphibian survival // *Conserv Biol*, 2008. № 22. P. 96–98.

2. Kovar R, Brabec M, Vita R, Bocek R. Mortality Rate and activity patterns of an Aesculapian snake (*Zamenis longissimus*) population divided by a busy road. // *J. Herpetol*, 2014. №48. P. 24–33.